

ผลการกำกับติดตามการกินยาของผู้ป่วยวัณโรคโดยระบบพี่เลี้ยงที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข
และญาติผู้ป่วย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกอก
ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

Results of TB Treatment Adherence Supervision Using Volunteer Health Worker and Family
Member Buddy System at Ban Kok Health Promoting Hospital, Phasawaey
Sub-district, Somdet District, Kalasin Province.

(Received: June 4,2025 ; Revised: June 9,2025 ; Accepted: June 11,2025)

พัชรพร ชินฤทธิ์¹

Patchareporn Chinrit¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบไปข้างหน้า(survey research by prospective study) ศึกษาเชิงพรรณนา ณ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกอก จังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างตุลาคม 2567-มีนาคม 2568 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ 9 คน ญาติผู้ป่วย 9 คน อสม. 63 คน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 3 คน รวม 75 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา กิจกรรมหลักประกอบด้วย การอบรมพัฒนาศักยภาพการกำหนดพี่เลี้ยง การกำกับการกินยาตามระบบ DOTS และการติดตามเยี่ยมบ้าน ผลการศึกษาภายหลังการอบรม ผู้เข้าร่วมมีความรู้ระดับมากเพิ่มขึ้นจาก 28.17% เป็น 57.75% การคัดกรองผู้สัมผัสร่วมบ้าน 45 ราย ได้รับการคัดกรองครบถ้วน 100% ส่งพบแพทย์ 18 ราย (40%) ผลตรวจเสมหะไม่พบเชื้อทุกราย ผู้ป่วยมีอาการข้างเคียงในช่วงแรก แต่ดีขึ้นภายหลัง อัตราการเปลี่ยนแปลงเสมหะที่ 2 เดือน 100% อัตราการหายขาด 88.89% อัตราการรักษาครบ 11.11% และอัตราการรักษาสำเร็จ 100% สรุปการดำเนินงาน DOTS โดยระบบพี่เลี้ยงที่ประกอบด้วย อสม. และญาติผู้ป่วย มีประสิทธิภาพสูง ส่งผลให้ผู้ป่วยวัณโรคมีอัตราการรักษาสำเร็จ 100% รูปแบบนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่นได้

คำสำคัญ : วัณโรค, ระบบพี่เลี้ยง, อาสาสมัครสาธารณสุข, DOTS, การกำกับติดตามการกินยา

Abstract

This survey research by prospective study was conducted at Ban Kok Sub-district Health Promoting Hospital, Kalasin Province, from October 2024 to March 2025. The study sample comprised 9 newly diagnosed smear-positive tuberculosis patients, 9 patient relatives, 63 Village Health Volunteers, and 3 public health personnel, totaling 75 participants. Data were analyzed using descriptive statistics. Key activities included capacity building training, buddy assignment, medication supervision under the DOTS system, and home visit follow-ups Results Following training, participants with high-level knowledge increased from 28.17% to 57.75%. Screening of 45 household contacts was completed 100%, with 18 cases (40%) referred to physicians. All sputum examination results were negative. Patients experienced initial side effects that improved over time. The sputum conversion rate at 2 months was 100%, cure rate was 88.89%, treatment completion rate was 11.11%, and treatment success rate was 100% Conclusion The DOTS implementation using a buddy system comprising Village Health Volunteers and patient relatives demonstrated high effectiveness, resulting in a 100% treatment success rate among tuberculosis patients. This model can be adapted and applied in other areas.

Keywords : Tuberculosis, Buddy system, Village Health Volunteers, DOTS, Medication adherence supervision

¹ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านกอก อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์

บทนำ

ปัญหาวัณโรคในประเทศไทยเป็นความท้าทายด้านสุขภาพที่ต้องการการแก้ไขอย่างเป็นระบบ เนื่องจากโรคนี้มีผลกระทบทั้งต่อสุขภาพของผู้ป่วยและเศรษฐกิจของประเทศ การที่วัณโรคเป็นโรคติดต่อผ่านระบบทางเดินหายใจทำให้การแพร่กระจายเชื้อในชุมชนเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงสูง เช่น ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยที่มีภาวะภูมิคุ้มกันบกพร่อง และผู้ที่อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีความหนาแน่นสูง ในพื้นที่อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ อัตราป่วยด้วยวัณโรคมีแนวโน้มผันผวนในช่วงปี 2562-2567 โดยมีอัตราป่วยสูงถึง 159.36 ต่อประชากรแสนคนในปี 2567 ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันและรักษาวัณโรค¹

การกำกับดูแลการรับประทานยาของผู้ป่วยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่ออัตราการรักษาสำเร็จและการลดการแพร่กระจายเชื้อในชุมชน นโยบายระดับชาติที่พัฒนาโดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข มีเป้าหมายที่จะลดอัตราการป่วยและการเสียชีวิตจากวัณโรค โดยมุ่งเน้นการเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพของผู้ป่วยในชุมชน การอบรมเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและอาสาสมัครให้มีความรู้ความสามารถในการดูแลผู้ป่วย และการจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการป้องกันและรักษาโรค²

ในฐานะเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกอก ผู้ศึกษาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) และครอบครัวผู้ป่วยในกระบวนการรักษา การกำกับติดตามการกินยาของผู้ป่วยโดยใช้ระบบพี่เลี้ยง ซึ่งประกอบด้วย อสม. ญาติผู้ป่วย และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในชุมชน การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยลดอัตราการขาดยาของผู้ป่วย แต่ยังสามารถลดอัตราการแพร่กระจายเชื้อในชุมชนและเพิ่มอัตราการ

รักษาสำเร็จให้สูงขึ้นได้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้การศึกษาและพัฒนารูปแบบการกำกับดูแลที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยและสร้างความยั่งยืนในระบบสาธารณสุข²

จากข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ผลการกำกับติดตามการกินยาของผู้ป่วยวัณโรคโดยระบบพี่เลี้ยงที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขและญาติผู้ป่วย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านกอก ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อกำกับติดตามการกินยาของผู้ป่วยวัณโรคให้ครบถ้วนและถูกต้องตามแพทย์สั่ง
2. เพื่อเพิ่มอัตรา Sputum Conversion Rate ของผู้ป่วยวัณโรคเสมอพบเชื้อรายใหม่
3. เพื่อเพิ่มอัตราความสำเร็จของการรักษา (Success Rate) และลดอัตราขาดยา (Default Rate)

วิธีการวิจัย

การวิจัยผลการกำกับดูแลการกินยาของผู้ป่วยวัณโรคโดยระบบพี่เลี้ยงที่เป็นญาติ อสม. และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่ออัตราการหายขาดของผู้ป่วยวัณโรคปอด รพ.สต.บ้านกอก เป็นการศึกษาไปข้างหน้า (Prospective study) โดยประเมินผลการรักษาด้วยอัตราการรักษาวัณโรคหายขาด (Cure rate) เมื่อสิ้นสุดการรักษา และอัตราการเปลี่ยนเสมอพบเมื่อสิ้นสุดการรักษาเดือนที่ 2 (Sputum conversion rate) ในช่วงเดือนตุลาคม 2567 – มีนาคม 2568 รวมระยะเวลา 6 เดือน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ป่วยทั้งหมดที่แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรควัณโรค อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ รพ.สต.บ้านกอก ได้รับการวินิจฉัย ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2567 ถึง 31 มีนาคม 2568 จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สมุดประจำตัวผู้ป่วยวัณโรค

2. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้านติดตามกำกับการ
กินยาของผู้ป่วยวัณโรค

3. แผนการออกเยี่ยมบ้านกำกับการตามการกินยา
ของผู้ป่วยโรควัณโรค

4. แบบคัดกรองผู้อาศัยร่วมบ้านผู้ป่วยวัณโรค

5. แบบทดสอบความรู้ เรื่องโรควัณโรค ก่อน/
หลัง อบรมเป็นแบบ เลือกตอบ (Multiple choice)

จริยธรรมงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง
ตาม Belmont Report โดยการแนะนำตัว ชี้แจงใน
การเข้าร่วมวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับทราบถึง
วัตถุประสงค์และขั้นตอนการวิจัย พร้อมทั้งลงนาม
ยินยอมและให้ความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล
ชี้แจงสิทธิที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเข้าร่วมการวิจัย
หรือสามารถปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้
ได้ โดยไม่มีผลต่อการให้บริการใดๆ ที่จะได้รับ
สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะไม่มีการ
เปิดเผยให้เกิดความเสียหายแก่กลุ่มตัวอย่าง การ
นำเสนอผลการวิจัยเป็นแบบภาพรวมและใช้
ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น

ผลการวิจัย

การดำเนินงาน การกำกับดูแลการกินยาผู้ป่วย
วัณโรคโดยระบบพี่เลี้ยงที่เป็น ญาติผู้ป่วย อสม.
และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
ของ รพ.สต.บ้านกอก ทั้งหมด 6 หมู่บ้าน เริ่ม
ดำเนินการตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2567 ถึง 31 มีนาคม
2568 โดยมุ่งเน้นการดูแลผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด กำกับ
ติดตามประเมินผลการรักษาตั้งแต่เริ่มต้นรักษาจน
สิ้นสุดการรักษา ได้ผลการดำเนินงานดังนี้

1. ข้อมูลของผู้เข้าร่วมอบรมพัฒนา

ศักยภาพของพี่เลี้ยงกำกับดูแลการกินยาของผู้ป่วย
วัณโรค

การจัดการอบรมพัฒนาศักยภาพของพี่เลี้ยง
กำกับดูแลการกินยาของผู้ป่วยวัณโรค กลุ่มเป้าหมาย
ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ อสม.และญาติผู้ป่วย ดัง
ตารางที่ 1 โดยอบรมให้ความรู้เรื่องโรควัณโรค การ
รักษาโรค ระบบการกำกับดูแลการกินยา บทบาท

หน้าที่ของพี่เลี้ยง และสถิติการบันทึกข้อมูลลงแบบ
บันทึกติดตามเยี่ยมบ้าน พบว่ามีผู้ผ่านการอบรม
ทั้งหมด 75 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของ
กลุ่มเป้าหมายทั้งหมด ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่
สาธารณสุข 3 คน อสม. 63 คน และ ญาติผู้ป่วย
ทั้งหมด 9 คน

การทดสอบความรู้ผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด 75
คน โดยใช้แบบทดสอบ จำนวน 10 ข้อ ข้อละ 1
คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน พบว่า ก่อนการ
อบรม ผู้เข้าร่วมอบรมมี คะแนนสูงสุด 9 คะแนน
คะแนนต่ำสุด 3 คะแนน มีคะแนนอยู่ในระดับน้อย
ร้อยละ 16.90 ระดับปานกลาง ร้อยละ 54.93 ระดับ
มาก ร้อยละ 28.17 หลังการอบรมมี คะแนนสูงสุด 10
คะแนน คะแนนต่ำสุด 5 คะแนน และมีคะแนนอยู่ใน
ระดับน้อย ร้อยละ 4.23 ระดับปานกลาง ร้อยละ
38.03 และระดับมาก ร้อยละ 57.75

มีผู้ที่ได้รับการทบทวนความรู้ เรื่องการกำกับ
ดูแลการกินยาของผู้ป่วยวัณโรค อสม.พี่เลี้ยง ผ่าน
การอบรมทั้งหมด 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และพี่
เลี้ยงที่เป็นญาติผู้ป่วย ทั้งหมด 9 คน คิดเป็นร้อยละ
100

ข้อมูลทั่วไปและประวัติการเจ็บป่วยของกลุ่ม
ผู้ป่วยวัณโรคปอด ปีงบประมาณ 2568 ดังตารางที่ 4
โดยเฉลี่ยผู้ป่วยมีอายุ 54 ± 17.3 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศ
ชาย ผลการตรวจเสมหะก่อนเริ่มทำการรักษาพบว่า
ร้อยละ 66.67 เสมหะพบเชื้อจำนวนมาก (smear 3+) และร้อยละ 100 ของผู้ป่วยทั้งหมดรักษาโดยสูตรยา
ต้านวัณโรค 2HRZE/4HR

ผลของการกำกับดูแลการกินยาของผู้ป่วย วัณโรค (DOT)

การประเมินผลการรักษาของผู้ป่วยวัณโรค
ประกอบด้วยการจำแนกผลของเสมหะของผู้ป่วย
ภายหลังการได้รับยาต้านวัณโรคตามสูตรการรักษา
ระยะเข้มข้น (2 เดือนแรก) และสิ้นสุดการรักษารักษาของ
ผู้ป่วยวัณโรคในปีงบประมาณ 2568 พบว่าการกำกับ
ดูแลการกินยาของผู้ป่วยวัณโรคโดยระบบพี่เลี้ยงที่
เป็นญาติผู้ป่วย และติดตามเยี่ยมบ้านโดยพี่เลี้ยงที่
เป็น อสม. และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข พบว่าผู้ป่วย

ทุกรายได้รับการกำกับ ควบคุมการกินยาต่อหน้าผู้ดูแล คิดเป็นร้อยละ 100 และได้รับการติดตามเยี่ยมบ้านโดยพี่เลี้ยงที่เป็น อสม.และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ตามเกณฑ์การติดตามเยี่ยมทุกรายเป็นร้อยละ 100

การติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยโรควัณโรคทั้งหมด 9 คน ตลอดช่วงระยะเวลา 6 เดือน ผู้ป่วยทุกคนกินยาถูกต้องครบถ้วนตามแพทย์สั่ง ผู้ป่วยทุกคนมีสีของปัสสาวะเป็นสีส้ม ส่วนใหญ่เบื่ออาหารในช่วงแรกของการรักษา หลังจาก 2 เดือนผู้ป่วยรับประทานอาหารได้ดีขึ้น มีอาการข้างเคียงของยาช่วงแรกของการรักษา และผู้ป่วยทุกคนได้รับคำแนะนำตามเกณฑ์ครบถ้วนจนสิ้นสุดการรักษา

มีผู้สัมผัสร่วมบ้าน ทั้งหมด 45 ราย ประกอบด้วยเด็กอายุต่ำกว่า 17 คน คิดเป็นร้อยละ 37.78 และกลุ่มอายุมากกว่า 15 ปี 28 คน คิดเป็นร้อยละ 62.22 ทุกคนได้รับการคัดกรอง คิดเป็นร้อยละ 100 พบผู้มีอาการสงสัยวัณโรค จำนวน 1 คน และได้ส่งตัว พบแพทย์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 40 ของผู้ได้รับการคัดกรองทั้งหมด ผลการตรวจเสมหะ ทุกคนไม่พบเชื้อ

ผลการการเสมหะเมื่อสิ้นสุดการรักษาระยะเข้มข้น 2 เดือนแรก พบว่า ผลการตรวจเสมหะของผู้ป่วยมีผลการตรวจไม่พบเชื้อวัณโรค (ผลการตรวจเสมหะเป็นลบ) ทั้งหมด 9 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ผลการรักษาสำเร็จเมื่อสิ้นสุดการรักษา (Success Rate) พบว่า เมื่อสิ้นสุดการรักษาตามสูตรยาต้านวัณโรค ผู้ป่วยทุกรายมีผลการตรวจเสมหะเป็นลบ รับประทานยาครบตามสูตรการรักษา และรักษาครบ และหายขาดจากโรควัณโรคทุกรายคิดเป็นร้อยละ 100

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ด้านการผ่านการอบรม ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อสม. และญาติผู้ป่วย พบว่าทุกคนผ่านการอบรมเนื่องมาจาก งานควบคุมป้องกันโรควัณโรคเป็นปัญหาสำคัญในพื้นที่มานาน กลุ่มเป้าหมายจึงตระหนัก และให้ความสำคัญมาเข้าร่วมกิจกรรม

อีกทั้งการประสานงานของภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็ง และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการส่งคืนข้อมูลสถานการณ์โรควัณโรคแก่ผู้นำชุมชน ภาคีเครือข่ายสม่ำเสมอทำให้ชุมชนตระหนักและสนใจร่วมไขปัญหา การทดสอบความรู้เรื่องโรควัณโรค พบว่าก่อนและหลังการอบรม ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้นมาก เปรียบเทียบจากระดับคะแนนมากที่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 28.17 เป็นร้อยละ 57.75 ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้เข้าร่วมอบรมให้ความสนใจ ตั้งใจฟัง วิทยากรมีความรู้ความสามารถ สามารถถ่ายทอดความรู้จากประสบการณ์จริงที่เคยปฏิบัติงานทำให้เข้าใจได้ง่าย และสามารถปฏิบัติได้จริง

ด้านข้อมูลทั่วไป ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน อายุเฉลี่ย 54 ± 17.3 ปี ส่วนใหญ่เป็นเพศชายร้อยละ 55.56 เนื่องจากผู้ป่วยในวัยนี้ในพื้นที่ส่วนใหญ่ทำงานหนัก การรักษาความสะอาดของร่างกายและบริเวณบ้านไม่ดี บ้านเรือนปิดมิดชิดอากาศถ่ายเทไม่ดี

ด้านการคัดกรองผู้สัมผัสร่วมบ้าน ผู้สัมผัสร่วมบ้านทุกรายได้รับการคัดกรองวัณโรคอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จากผลการคัดกรองพบว่าผู้สัมผัสร่วมบ้านทั้งหมด 45 คน และได้ส่งตัวพบแพทย์ทั้งหมด 18 คน ผลการตรวจเสมหะ ไม่พบเชื้อวัณโรค ทั้งนี้เป็นผลมาจากผู้ป่วยรับประทานยาครบตามแพทย์สั่ง จึงไม่มีการแพร่กระจายของเชื้อ ผู้ป่วยและญาติได้รับคำแนะนำจาก อสม.และเจ้าหน้าที่สม่ำเสมอ และปฏิบัติตามคำแนะนำอย่างเคร่งครัด จึงสามารถป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อได้

ด้านการติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยวัณโรค พบว่าผู้ป่วยได้รับการเยี่ยมบ้านตามเกณฑ์มาตรฐาน DOTS ผู้ป่วยรับประทานยาครบถ้วน ถูกต้องตามแพทย์สั่งทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้เป็นผลมาจากการดำเนินงาน DOT อย่างจริงจัง เจ้าหน้าที่ อสม. และญาติมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของพี่เลี้ยง อีกทั้งมีความเสียสละ มีจิตอาสาออกเยี่ยมบ้านผู้ป่วยมากกว่าเกณฑ์มาตรฐาน DOTS มีการนิเทศติดตามงานสม่ำเสมอ และผู้ป่วยและญาติให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ถึงแม้ช่วงต้นของการกินยาผู้ป่วยทุกคน

มีอาหารเพื่ออาหาร รับประทานอาหารได้น้อย และบางคนมีผื่นคันตามตัว ซึ่งเป็นผลข้างเคียงของยา แต่เมื่อได้รับการดูแลให้กำลังใจและได้รับการแนะนำอย่างถูกต้องจาก อสม. และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ทำให้ผู้ป่วยมีกำลังใจและเชื่อมั่นในการรักษา อีกทั้งผลของการรักษาเห็นได้ชัดว่าผู้ป่วยอาการดีขึ้นมาก ภายหลังได้รับการรักษา ผู้ป่วยและญาติจึงให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ด้านผลลัพธ์ของการรักษา จากการดำเนินงาน กำกับติดตามการกินยาของผู้ป่วยโรควัณโรคโดยระบบพี่เลี้ยงที่เป็นญาติ อสม. และเจ้าหน้าที่ รพ.สต. ตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด จนสิ้นสุดการรักษา พบว่าผู้ป่วยและญาติให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมาก ผู้ป่วยทุกรายได้รับการกำกับติดตามการกินยาอย่างใกล้ชิดทำให้ผู้ป่วยกินยาถูกต้องและครบตามสูตรการรักษาที่แพทย์สั่ง ส่งผลให้ผู้ป่วยทุกรายมีผลการตรวจเสมหะภายหลังการรักษาเปลี่ยนจากเสมหะบวก เป็นเสมหะลบ (Conversion rate=100%) และเมื่อสิ้นสุดการรักษาผู้ป่วยหายขาดจากโรค (Success rate =100 %) ไม่เป็นแหล่งแพร่กระจายเชื้อในชุมชน บรรลุตามวัตถุประสงค์ทุกประการ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความสามารถ มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีการตรวจสอบติดตามประเมินผลการทำงานของ อสม.และญาติ สม่ำเสมอ อสม. ญาติ เจ้าหน้าที่ รพ.สต. เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง ผู้ป่วยให้ความร่วมมือ มีกำลังใจและเชื่อมั่นในการรักษาของแพทย์ ส่งผลให้ผลการรักษาผู้ป่วยวัณโรคเป็นไปตามขั้นตอนจนสิ้นสุดการรักษาทำให้ผู้ป่วยหายขาดจากโรค^{3,4,5}

ข้อเสนอแนะ

เอกสารอ้างอิง

1. ศูนย์ระบาดวิทยาอำเภอสมเด็จ. (2567). อัตราป่วยด้วยวัณโรค พื้นที่อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสมเด็จ
2. กระทรวงสาธารณสุข .กรมควบคุมโรคติดต่อ .กองวัณโรค .Management Of Tuberculosis Modified Who Modules of Managing Tuberculosis at District Level.กรุงเทพฯ.ชุมชนสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย,2564

1. ควรให้ความสำคัญของการพัฒนาศักยภาพของ อสม. และญาติผู้ป่วย โดยต้องพัฒนาให้เขามีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของพี่เลี้ยงอย่างแท้จริง ก่อนให้เขาปฏิบัติงานจริง

2. ในช่วงระยะเริ่มแรกของการรักษาของผู้ป่วยมีความสำคัญมาก มีผลต่อความเชื่อมั่นในการรักษาของผู้ป่วย และญาติ อสม.และเจ้าหน้าที่ พี่เลี้ยงควรปฏิบัติงานเข้มข้นในช่วงเวลานี้และหมั่นให้คำแนะนำ ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติ พร้อมทั้งให้กำลังใจและยืนยันผลการรักษากับผู้ป่วยและญาติ

3. การคัดเลือก อสม. และญาติ ควรคำนึงถึงคุณสมบัติ ต้องเป็นคนที่มีความรู้อ่านออกเขียนได้ และมีความสนใจในการดูแลผู้ป่วย

4. หากผู้ป่วยยากจนไม่มีทุนทรัพย์ ในการซื้ออาหารมีประโยชน์รับประทาน หรือไม่มีค่าเดินทางไปพบแพทย์ตามนัด ควรประสานกับผู้นำชุมชนเทศบาลเพื่อขอรับการช่วยเหลือ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณผู้ป่วยวัณโรค ญาติผู้ป่วยวัณโรค และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในพื้นที่ตำบลศรีสมเด็จ อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์และบุคลากรในสังกัดโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านกอก อำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสมเด็จ โรงพยาบาลสมเด็จ และภาคีเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในกระบวนการวิจัยทุกขั้นตอน ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำชี้แนะและตรวจคุณภาพเครื่องมือการวิจัย รวมทั้งสาธารณสุขอำเภอสมเด็จ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลงานวิจัยจนกระทั่งประสบความสำเร็จ

3. สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค .แนวทางการดำเนินงานควบคุมวัณโรคแห่งชาติ ปี 2556.กรุงเทพฯ.กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.2556
4. เกียรติกำจร กุศลการ ส่งเสริมให้ผู้ป่วยวัณโรคกินยาอย่างต่อเนื่อง.วารสารวัณโรค โรคทรวงอกและเวชบำบัด วิฤติปีที่ 31 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน 2553, (2553)
5. กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสมาคมอุรเวชช์แห่งประเทศไทยและสมาคมปราบวัณโรค แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์. แนวทางเวชปฏิบัติการรักษาวัณโรคในผู้ใหญ่ พ.ศ. 2555. พิมพ์ครั้งที่ 1 : กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด 2555